

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
ZESPÓŁ REALIZACJI
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17
INTERNET: <http://www.cbos.pl>

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
E-mail: sekretariat@cbos.pl

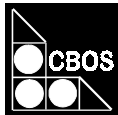
BS/109/109/97

OPINIE O KIERUNKACH WSPÓŁPRACY POLSKI Z INNYMI KRAJAMI

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, SIERPIEŃ '97

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

OPINIE O KIERUNKACH WSPÓŁPRACY POLSKI Z INNYMI KRAJAMI

- W opinii badanych, głównymi partnerami Polski w dziedzinie gospodarczej, politycznej oraz wspólnej obrony powinny być Niemcy i Stany Zjednoczone, przy czym w gospodarce najbardziej preferowana jest współpraca z Niemcami, w polityce - z oboma tymi państwami na równi, a w sprawach wojskowych - ze Stanami Zjednoczonymi. W ciągu ostatnich trzech lat preferencje te w zasadzie się nie zmieniły.

- Znaczna część ankietowanych wśród głównych partnerów gospodarczych i politycznych wskazuje także Rosję, ale znacznie mniej osób poparłoby współpracę wojskową z tym krajem.

- W dziedzinie gospodarczej o atrakcyjności danego kraju - zdaniem respondentów - decyduje jego potencjał, ale także bliskie sąsiedztwo i rzeczywiste zaangażowanie w stosunki z Polską. We współpracy politycznej - obok potencjału - sąsiedztwo również odgrywa dużą rolę. Badani są zdania, że spośród mniejszych krajów na partnerów politycznych powinniśmy przede wszystkim wybierać sąsiadów. W sprawach obronności natomiast wyraźnie dominuje orientacja na mocarstwa zachodnie.

- Spośród bezpośrednich sąsiadów Polski - poza Rosją - ankietowani najczęściej wymieniają Czechy i Ukrainę jako państwa najbardziej odpowiednie do współpracy.

Przez niemal pół wieku od zakończenia II wojny światowej kierunki współpracy zagranicznej Polski we wszystkich dziedzinach były przesądzone narzuconym nam porządkiem jałtańskim. Upadek tego porządku postawił przed Polską kwestię wyboru partnerów do współpracy zarówno w dziedzinie politycznej, jak i gospodarczej oraz wojskowej. W zakresie współpracy wielostronnej wybór dokonany przez nasz kraj u progu lat dziewięćdziesiątych - dążenie do członkostwa w Unii Europejskiej i NATO - cieszy się poparciem zdecydowanej większości społeczeństwa.

Nie przesądza to jednak sprawy kontaktów dwustronnych. Jakie są w tej dziedzinie oczekiwania społeczne pod adresem polityki prowadzonej przez Polskę? Które państwa i w jakich dziedzinach są w społecznym odczuciu partnerami najbardziej pożądanymi? Jest to jeden z tematów corocznego sondażu CBOS dotyczącego kontaktów Polski z innymi krajami¹.

Badanym przedstawiono listę osiemnastu państw z prośbą o wskazanie spośród nich tych, z którymi - ich zdaniem - Polska powinna najściślej współpracować w trzech dziedzinach: gospodarczej, politycznej i wojskowej. O każdą z tych dziedzin pytano osobno, posługując się tą samą listą. Badani dokonywali wyboru dwustopniowo. Najpierw wskazywali pięć państw, które uważają za najbardziej pożądanych partnerów do współpracy. W ten sposób uzyskaliśmy hierarchię opinii o atrakcyjności poszczególnych krajów jako partnerów

¹ Sondaż „Świat wokół nas” (10) zrealizowano w dniach 5 - 12 czerwca '97 na reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski (N=1164).

w danej dziedzinie. Następnie badani mieli za zadanie spośród wyłonionej przez siebie piątki wytypować dwa kraje, z którymi Polska powinna w wymienionych dziedzinach współpracować „przede wszystkim”, a więc wskazać **głównych** pożądaných partnerów.

Należy się tu kilka słów wyjaśnienia na temat przedstawionej badanym listy państw. Ułożenie takiej listy zawsze musi być arbitralne. Nie może ona być zbyt długa, a jednocześnie powinna zawierać możliwie pełny zestaw krajów, odgrywających znaczącą rolę w kontaktach z Polską. Przyjęliśmy założenie, że powinni się znaleźć na niej wszyscy nasi bezpośredni sąsiedzi oraz ważniejsze kraje europejskie i pozaeuropejskie.

Tabela 1

w procentach

Z którymi państwami ² Polska powinna najściślej współpracować gospodarczo ?	Wskazania według terminów badań		
	V '95	V '96	VI '97
Niemcy	70	77	74
Stany Zjednoczone	54	58	62
Rosja	39	46	36
Francja	37	36	36
Czechy	29	29	31
Wielka Brytania	24	29	28
Japonia	26	26	28
Ukraina	17	23	22
Holandia	24	20	21
Szwecja	18	18	18
Włochy	14	14	16
Austria	15	13	14
Litwa	13	12	13
Węgry	14	13	10
Słowacja	10	9	10
Białoruś	12	12	9
Chiny	6	8	6
Korea	- ³	7	4

W ciągu ostatnich trzech lat postrzeganie atrakcyjności poszczególnych krajów jako partnerów gospodarczych Polski w zasadzie się nie zmieniło. W pierwszej kolejności wymieniane są kraje uznane za potęgi gospodarcze, ale - jak się wydaje - odgrywa tu też rolę

² Na liście przedstawionej respondentom kraje były wymienione w kolejności alfabetycznej, w tabeli uporządkowane są według malejącego odsetka wskazań uzyskanych w roku '97.

³ W roku '95 Korea nie była zamieszczona na liście.

element bliskiego sąsiedztwa i rzeczywistego zaangażowania danego państwa w stosunki gospodarcze z Polską. Zapewne dlatego jako bardziej atrakcyjną oceniają badani współpracę z Niemcami niż ze Stanami Zjednoczonymi, a do pożądaných partnerów w tej dziedzinie zaliczają także Czechy - jedyny mniejszy kraj wśród gospodarczych potęg. Warto też zwrócić uwagę na stosunkowo wysoką pozycję w tym rankingu innego naszego sąsiada - Ukrainy.

W odpowiedziach na pytanie o **głównych** partnerów współpracy gospodarczej kolejność „czołówki” była podobna. Najczęściej wskazywano te same trzy państwa, które zajmują pierwsze miejsca na liście atrakcyjności: Niemcy (58%), Stany Zjednoczone (38%) i Rosję (23%). Ponadto znaczącą liczbę wskazań uzyskały jeszcze Francja i Japonia (po 10%) oraz Wielka Brytania i Ukraina (po 8%). Pozostałe państwa otrzymały już tylko niewielką liczbę wskazań lub były wymieniane sporadycznie (patrz tab. 4).

Jak natomiast kształtują się preferencje dotyczące współpracy politycznej?

Tabela 2

w procentach

Z którymi państwami ⁴ Polska powinna najściślej współpracować politycznie ?	Wskazania według terminów badań		
	V '95	V '96	VI '97
Niemcy	62	74	70
Stany Zjednoczone	63	67	66
Rosja	37	50	41
Francja	39	44	38
Wielka Brytania	31	39	35
Czechy	30	31	31
Ukraina	13	21	21
Litwa	11	12	15
Słowacja	13	13	13
Węgry	15	11	11
Włochy	8	8	10
Szwecja	8	8	9
Białoruś	7	9	9
Japonia	7	9	9
Austria	6	6	8
Holandia	7	7	7
Chiny	2	3	3
Korea	- ⁵	1	1

⁴ Na liście przedstawionej respondentom kraje były wymienione w kolejności alfabetycznej, w tabeli uporządkowane są według malejącego odsetka wskazań uzyskanych w roku '97.

⁵ W roku '95 Korea nie była zamieszczona na liście.

„Czołówka” pożądaných partnerów politycznych kształtuje się podobnie jak w przypadku współpracy gospodarczej - są to głównie wielkie mocarstwa. Jednak w dalszej kolejności zachodzi znamienna różnica - państwa sąsiadujące z Polską wyraźnie wychodzą przed inne, które jako gospodarczo rozwinięte uznano za bardziej atrakcyjnych partnerów do współpracy gospodarczej. Co więcej, wzrasta częstość wskazywania niektórych z nich, np. Ukrainy i - w mniejszym stopniu - Litwy. Spośród naszych sąsiadów najmniej atrakcyjna do współpracy - zdaniem badanych - jest Białoruś, ale i ona zajmuje wyższą pozycję w rankingu partnerów politycznych niż gospodarczych.

Nieco inaczej przedstawia się także ranking **głównych** partnerów politycznych. Najczęściej wskazywane są Niemcy na równi ze Stanami Zjednoczonymi, w trzeciej kolejności Rosja i jeszcze tylko Francja, aprobowana przez 11% badanych. Pozostałe państwa zyskały bardzo niewielką liczbę wskazań (patrz tab. 4).

Pozostaje jeszcze sprawa współpracy w dziedzinie wojskowej (wspólnej obrony).

Tabela 3

w procentach

Z którymi państwami ⁶ Polska powinna najściślej współpracować wojskowo (w dziedzinie wspólnej obrony)?	Wskazania według terminów badań		
	V '95	V '96	VI '97
Stany Zjednoczone	50	67	66
Niemcy	50	67	63
Wielka Brytania	35	42	42
Francja	37	44	38
Czechy	30	33	30
Rosja	22	27	24
Ukraina	10	15	17
Słowacja	16	12	12
Litwa	10	10	10
Węgry	16	14	9
Włochy	7	9	7
Austria	3	7	7
Szwecja	5	8	7
Holandia	4	5	6
Japonia	5	7	6
Białoruś	5	7	5
Chiny	2	3	2
Korea	- ⁷	1	1

⁶ Na liście przedstawionej respondentom kraje były wymienione w kolejności alfabetycznej, w tabeli uporządkowane są według malejącego odsetka wskazań uzyskanych w roku '97.

⁷ W roku '95 Korea nie była zamieszczona na liście.

Spoleczne oczekiwania dotyczące współpracy wojskowej można określić jako wyraźnie prozachodnie. Pierwsza dwójka pożądaných partnerów jest taka sama jak w pozostałych dziedzinach, z tą różnicą, że tym razem Stany Zjednoczone wyprzedziły Niemcy. Rosja zajmuje w tym rankingu dopiero szóste miejsce, po Czechach.

Wśród **głównych** partnerów do współpracy w dziedzinie wspólnej obrony Rosja odzyskuje wprawdzie trzecią pozycję, jednak wskazywana jest niemal tak samo często jak następne w kolejności - Wielka Brytania i Francja.

Podsumowując spójrzmy jeszcze, jak kształtuje się hierarchia pożądaných **głównych** partnerów Polski we wszystkich trzech omawianych dziedzinach.

Tabela 4 w procentach

Państwo ⁸	Dziedzina współpracy ⁹		
	gospodarcza	polityczna	wojskowa
Niemcy	58	51	47
Stany Zjednoczone	38	51	55
Rosja	23	24	13
Japonia	10	1	1
Francja	10	11	11
Wielka Brytania	8	8	12
Ukraina	8	4	4
Holandia	6	1	(0,4)
Czechy	5	7	6
Szwecja	3	1	2
Austria	3	2	1
Włochy	2	1	1
Litwa	2	2	2
Węgry	1	2	2
Słowacja	1	2	2
Białoruś	1	1	(0,3)
Chiny	1	(0,3)	1
Korea	1	(0,1)	(0,2)

Główni pożądanі partnerzy Polski to Niemcy i Stany Zjednoczone, przy czym w dziedzinie gospodarczej przede wszystkim Niemcy, w sprawach współpracy wojskowej - Stany Zjednoczone, a w kwestiach politycznych - oba te państwa na równi. Prawie co czwarty badany chętnie widziałby także Rosję wśród głównych partnerów gospodarczych i politycznych Polski, ale w dziedzinie spraw obronnych zaakceptowałby ją tylko co ósmy.

⁸ Kolejność wg malejącego odsetka wskazań w dziedzinie gospodarczej.

⁹ Dane z roku '97.